

החלטת ועדת האתיקה
בקובלנה של חה"כ מיקי זוהר נגד חברי הכנסת חיים ילין וסתיו שפיר
מיום י"ד בשבט התשע"ח - 30 בינואר 2018

הקובלנה

1. חה"כ מיקי זוהר הגיש קובלנה נגד חברי הכנסת חיים ילין וסתיו שפיר, לאחר שבישיבת ועדת הכספים שהתקיימה ביום 27.12.2017 בנושא "שינויים בתקציב לשנת 2017" הם קראו לעברו כמה פעמים "מושחת", ולא הסכימו לחזור בהם לאחר שביקש מהם לעשות כן.

לדבריו, "אמירות אלה הן שקר מוחלט ונועדו להכפיש את שמי בציבור על לא עוול בכפי..."

התגובות לקובלנות

2. חה"כ חיים ילין כתב לוועדה כי התבטאותו נבעה מכך שחה"כ זוהר קיים בוועדה המיוחדת שבראשה הוא עומד שורה של דיונים בנושא שכונת "כרמי גת", על אף שהוא מחזיק בנכסים בשכונה. חה"כ ילין הוסיף שלא היה מודע לדיון שהתקיים כבר בוועדת האתיקה בעניין זה, ולהחלטת הוועדה, ולכן הוא חוזר בו מאמירותיו שלא היו במקומן.

3. חה"כ סתיו שפיר ביקשה לדחות את הקובלנה נגדה ומסרה לוועדה תגובה מפורטת שעיקריה הם:

א. הביטוי "מושחת" מושמע תדיר בכנסת, והדבר אינו נתפס כעבירה אתית. לכן נקיטת צעדים כלפיה בלבד תהווה "אכיפה סלקטיבית". בהקשר זה צרפה חה"כ שפיר שורה של דוגמאות בהן עשו חברי כנסת שימוש בביטוי "מושחת" כלפי עמיתיהם.

ב. איסור על שימוש בביטוי "מושחת" יגביל את יכולתם של חברי הכנסת לבטא עמדה כי מעשה מסוים הוא פסול ופגום מוסרית, וכלשון התגובה – "הגבלה על השימוש במילה "מושחת" היא, אם כן, הגבלת ליבת הפעילות הפרלמנטרית כפעילות של הבעת דעה ערכית וציבורית."

ג. הקובלנה נועדה להשתיק עמדה ציבורית לגיטימית ושיח ציבורי חיוני, תוך שימוש ציני בוועדת האתיקה.

ד. ההחלטה להציג את חה"כ זוהר כמושחת משקפת עמדה עקרונית וערכית. אכן מדובר בביטוי קשה, אך היא בחרה להשתמש בו "לאחר שנודע לי שהוא פעל בניגוד עניינים חמור עת קידם את ענייניו הפרטיים בשכונת כרמי גת תוך שימוש בכוחו כחבר כנסת וכיו"ר ועדה." לעניין זה הסתמכה חה"כ שפיר על החלטת ועדת

האתיקה מס' 37/20 בעניינו של חה"כ זוהר. בעניין זה הוסיפה כי "עמדתי הציבורית אותה אני מבקשת לקדם בכל עוז היא כי מעשה כמו שעשה חה"כ זוהר היא חד משמעית שחיתות, ובכוונתי להמשיך ולקרוא בקול גדול כנגד מעשי שחיתות..."

ה. חה"כ זוהר פרסם ברבים את דבר הגשת הקובלנה ומטרתה היא השגת פרסום ורווח תקשורתי.

החלטת הוועדה

4. ועדת האתיקה עיינה בקובלנה ובתגובות, וכן בפרוטוקול ישיבת ועדת הכספים המדוברת.

לעניין חה"כ ילין החליטה הוועדה לקבל את הודעתו לפיה הוא חוזר בו מן הדברים שאמר כלפי חה"כ זוהר, ולהסתפק בכך.

5. **לעניין חה"כ שפיר** הדברים מורכבים יותר. חה"כ שפיר עשתה שימוש בביטוי "מושחת" כלפי חה"כ זוהר פעמים רבות במהלך ישיבת ועדת הכספים ביום 27.12.2017, תוך הסתמכות על החלטת ועדת האתיקה. כך למשל אמרה "מושחת פופוליסט, לך תעשה עוד דיונים על השכונה שלך בקריית גת, מושחת ופופוליסט". ובהמשך: "איפה הכספים לנכים? איפה הכספים לדיור הציבורי? אתה מושחת שאין בכלל לתאר... מושחת, מושחת, מושחת, בן אדם שבדיונים בוועדה שלו עושה רק דיונים על השכונה בה יש לו נדל"ן, בקרית גת, מעז לשבת כאן ולדבר על כספי ציבור."

חה"כ שפיר חזרה על ביטויים דומים גם בישיבה נוספת של ועדת הכספים שהתקיימה בהמשך אותו יום.

6. אכן, לצערנו השימוש בביטויים "מושחת" ו"שחיתות" אינו דבר נדיר בכנסת. יחד עם זאת, הוועדה רואה לנכון לאבחן בין מצב שבו ביטוי זה נזרק לחלל האוויר כביטוי כללי, לבין האשמה ספציפית נגד חבר כנסת מסוים, אשר כביכול נסמכת על החלטה של ועדת האתיקה או של גוף שיפוטי או מעין-שיפוטי אחר, דבר שכביכול נותן תוקף רשמי לאמירה קשה זו.

ויובהר - ועדת האתיקה אכן קבעה בהחלטתה מיום 17.7.2017 (החלטה מס' 37/20) כי "בעריכת הדיונים שעסקו בשכונת כרמי גת בוועדה המיוחדת לצדק חלוקתי ולשוויון חברתי בראשותו, הפר חה"כ זוהר את כללי האתיקה המחייבים את חברי הכנסת להימנע מאפשרות של ניגוד עניינים (סעיף 1א(6) לכללים) ולהימנע מליזום הצעות בנושאים בהם יש להם עניין אישי (סעיף 5(ב) לכללים)", והטילה עליו סנקציה של הערה תוך קביעה כי עליו להימנע מליזום ומלנהל ישיבות העוסקות בשכונת כרמי גת.

ואולם, ועדת האתיקה מעולם לא קבעה כי חה"כ זוהר הוא "מושחת", לא ייחסה לו כוונת זדון, ואף התרשמה בשעתו כי התנהלותו בעניין נבעה גם מחוסר נסיונו ומהיותו ח"כ חדש ויו"ר ועדה חדש. לפיכך, בשום אופן אין לראות בהחלטתה מקור לקביעה כי חה"כ זוהר הוא אדם מושחת.

על חברי הכנסת להבין כי כינוי עמיתם בתואר "מושחת", נושא בחובו נזק ציבורי ותדמיתי משמעותי לכנסת כולה לצד הנזק הנגרם לאותו חבר כנסת. לכן גם אם מדובר בביטוי הנשמע בכנסת מעת לעת יש להבחין בין הפרחת האשמה כללית לבין אמירה המתיימרת להציג קביעה רשמית ומשפטית, שיש בה משום פגיעה אישית והלבנת פנים.

חה"כ שפיר סרבה לחזור בה מהדברים שאמרה, ומתגובתה עולה כי בכוונתה לחזור ולעשות שימוש בביטוי האמור כלפי חה"כ זוהר, עניין שוועדת האתיקה סבורה כי לא ניתן להשלים עמו.

7. לאור כל האמור, ועדת האתיקה סבורה כי בהתבטאויותיה כלפי חה"כ זוהר הפרה חה"כ שפיר את כלל 2 לכללי האתיקה הקובע כי "חבר הכנסת ישמור על כבוד הכנסת וכבוד חבריה".

זו הפעם השנייה שבה ועדת האתיקה מוצאת כי חה"כ שפיר הפרה כלל זה בהתבטאויותיה כלפי עמיתיה (ר' החלטה מס' 39/20 מיום 24.7.2017 שם הוטלה עליה הערה).

לפיכך החליטה ועדת האתיקה כי על מנת למנוע הישנות התנהלות זו, הפוגעת בחברי כנסת מסוימים ובתדמית הכנסת כולה, יש הפעם להחמיר בענישה, ובהתאם לסעיף 13(ד)(4) לחוק החסינות להטיל על חה"כ סתיו שפיר הרחקה של שבוע משיבות מליאת הכנסת וועדות הכנסת, לרבות הוועדה בראשה היא עומדת (אך היא תהיה זכאית להיכנס לשיבות לצורך הצבעה בלבד). ההרחקה תחל ביום ראשון הקרוב, י"ט בשבט התשע"ח - 4.2.2018.

ההחלטה תונח על שולחן הכנסת.

חבר הכנסת יצחק וקנין
יושב ראש ועדת האתיקה